

İSTANBUL ŞARKILARI

MEHMET GÜNTEKİN*

Yüzlerce yıldır Türk kültürüne başkentlik eden İstanbul'un en dikkate değer taraflarından biri de musiki dünyasıdır. Kendine has olan bu musiki dünyası, Osmanlıların İstanbul'u fethinden başlamak üzere asırlar boyu, bütün Doğu musikisi ikliminin odak noktalarından biri olma ayrıcalığını taşıdı.

Dünya ölçeğinden bakıldığında, belki de hakkında en çok şarkı yapılan şehir olma özelliğiyle öne çıkan İstanbul için bestelenen, içinde İstanbul geçen veya dekorunu İstanbul'un teşkil ettiği şarkılar, neredeyse bütün klasik Türk musikisi repertuarını kapsar. Zira klasik Türk musikisi bir bakıma "İstanbul musikisi"dir.

Bu musikinin ulaştığı seviyeyi tabii olarak, Hafız Post (ö. 1694), İtrî (ö. 1712), Sultan III. Selim (ö. 1808), Hacı Sadullah Ağa (ö. 1801?) ve Dede Efendi (ö. 1846) gibi önde gelen bestekârların eserlerinde izleri sürülebilecek musiki ortamı oluşturuyordu. Zamanın akışı içerisinde, sosyal yönelimlere ve toplumsal ihtiyaçlara bağlı olarak, klasik musiki formlarının dışında İstanbul kültürünün ayrılmaz bir parçası biçiminde yerleşecek bir musiki edebiyatını oluşturan İstanbul şarkıları ortaya çıktı.

Şarkı, musiki tarihinin klasik dönemlerinde de bir beste şekli olarak dar bir kapsamda varolmasına rağmen, asıl varlığını Hacı Arif Bey'in (ö. 1885) musiki meclislerine girmesiyle duyurmaya başlamış ve XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kâr, beste, ağır semâi ve yürük semâi gibi klasik beste şekilleri karşısında ezici hâkimiyetini ve sürükleyiciliğini ortaya koymuş bir beste şekliydi.

Payitahtın demografik ve sosyokültürel yapısıyla doğrudan ilgili bir kültürel çok seslilik vasatında, hâkim çizgilerini klasik musikinin oluşturduğu bir musiki dünyasında, ayrıca bir "şarkı musikisi" edebiyatının ortaya çıkması, sosyal ve siyasi değişimlerin sanatlar üzerindeki kaçınılmaz yansımaları açısından tabii bir sonuçtu. Kârın, bestenin, ağır semâinin ve yürük semâinin hitap ettiği bir tabakanın varlığı ne kadar tabii idiyse, musiki tarihimizin belli bir döneminden sonra ortaya çıkan

"şarkı"nın hâkim bir beste şekli olarak zuhuru da o kadar tabii bir gelişmeydi. İstanbul'da yaşayanlar İstanbul'a ait güzelliklerden geçmişte olduğu gibi yine etkilenecek ve bu etkilenişi, devrinin yeni bir ifade biçimi olarak varlığını güçlü bir şekilde hissettirmeye başlayan şarkı formuyla dile getirecekti. İstanbul'da yaşayıp da İstanbul'dan etkilenmeyen bir sanatkâr düşünülemezdi. Nitekim Türk musikisinin çok sayıda bestekârının verdiği İstanbul konulu müzik eserinin sayısı binlerle ifade edilebilecek kadar çoktur.

Özellikle şarkı formu üzerinden gidildiğinde, İstanbul'la ilgili musiki eserleri için yapılan basit bir araştırmada bile, İstanbul şehir hayatının dokularını teşkil eden yaşama biçimlerinin ve sosyal tabakaların hemen her birine ait bir musiki edebiyatından söz edilebileceği hemen fark edilir. Mahalle, esnaf, meslek ve hemşehrlik kültürlerinin her birinin kendine has musiki renkleri oluşturması gibi, mesela hayatının merkezine dinî değerleri koymuş bulunan şehir sakinleri ile meyhanelerde, balozlarda, batakhanelerde veya esrar tekkelerinde hayat süren ahalinin ayrı ayrı renkleri ihtiva eden musikileri bulunduğu; bu musikilerin özellikle şarkı biçiminde hayat bulduğu görülür.

Şarkılar, yaygınlık kazanmaya başladığı ilk yıllarda, klasik Türk musikisinin geleneksel çizgisine sıkı sıkıya bağlı olan kimi bestekârlar tarafından yer yer olumsuz tepkiyle karşılanmışken, ilerleyen dönemlerde kabul görmeye başlamış ve zamanla geleneğin içinde bir tür olarak değerlendirilmiştir.

İstanbul şarkılarında tabii dekor ve altyapı daima İstanbul'dur. Semtleri, denizi, denizcisi, havası, suyu, mehtabı, gemileri, kayıkları, mesire yerleri, eğlenceleri, yangınları, tulumbacıları, seyyar satıcıları, ağaçları, koruları, güzelleri, aşkları, mimarisi, külhanbeyleri, çiçekleri, bahçeleri, bahçıvanları ve hatta yeni moda olmuş birtakım giyim kuşam özelliklerine, yeme içme kültürüne ve sosyal hayata dâhil olmaya başlayan telgraf, tayyare, balo gibi yeni teknolojik ve sosyal gelişmelere kadar İstanbul, her şeyiyle şarkı edebiyatının içindedir.

İstanbul şarkıları edebiyatını oluşturan eserlerin

* Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu. Resimler ve altyazıları yazar tarafından hazırlanmıştır.

arasında, çeşitli dönemlerde İstanbul hayatında en çok yer eden ve İstanbulluların kuşaklar boyunca tuttuğu musiki eserleri önemli bir kısmı oluşturur. Bu türden eserlerin arasında “klasikleşmiş” olanlar ve bestelenişlerinin üzerinden uzun süreler geçmesine rağmen günümüz de dâhil olmak üzere genç kuşaklara mensup İstanbullular tarafından dahi sevilenler ve millî marş gibi ezbere okunanlar bulunduğu gibi, daha yakın dönemlerde bestelenmesine rağmen büyük başarı kazanan ve toplumsal hafızada yer edenler de vardır.

İstanbul şarkılarını, Türk musikisinin genel repertuarı içinde ayırt etmeye çalışan araştırmacıları, şayet Türk musiki edebiyatına vâkıf değil iseler, ciddi bir tehlike bekler. Zira birçok İstanbul şarkısında İstanbul’un yahut herhangi bir semtinin adı veya İstanbul’la ilgili bir imaj doğrudan doğruya geçmeyebilir. Bu sebeple, bir esere “İstanbul şarkısı” etiketinin konulabilmesi için, sözlerinde ille “İstanbul” adının veya bir semtinin yahut da İstanbul’la ilgili bir imajın geçmesinin gerekmediği göz ardı edilmemelidir. Bu husustaki araştırmalarda yanılığa düşmemek için, hatırat ve biyografi gibi yazılı kaynakların, musiki eserlerinin hikâyelerini içeren kayıtların ve sohbet meclislerinde dile getirilen hatıraları nakleden musikişinasların anlattıklarından derlenen sözlü tarih çalışmalarının mutlaka dikkatle okunması ve ipuçlarının yakalanması gerekmektedir.

Bir Türk musiki eserinin “İstanbul şarkısı” sayılabılmesinin, ihmal edilmemesi gereken kriterlerinden biri de İstanbul hayatına ve İstanbul halkına ne kadar mal olduğu hususudur. Bir İstanbul şarkısının yıllar boyunca İstanbulluların gönlüne taht kurmuş olmasının, temel ölçülerden biri olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

İstanbul şarkıları, asıl ortaya çıkış sebeplerini aşarak, zamanla karagöz gibi bir seyirlik sanatın ayrılmaz parçalarından biri olmuş, hatta onunla birlikte gelişmiş veya değişmiş; sahne sanatlarının bazılarında sahnede ve sahne gerisinde, daha sonraları ise sinema sanatında kullanılmıştır. Bazı İstanbul şarkılarından esinlenilerek, romanlar veya oyunlar yazılıp sahnelenmiş, operetler, operet şarkıları ve başka formlarda eserler bestelenmiş, filmler çekilmiş, böylece İstanbul hayatını anlatan yeni sanat eserleri üretilmiştir.

Teknikleri açısından İstanbul şarkıları, genel anlamıyla şarkı formunun dışında değerlendirilebilecek özellikler taşımazlar. Genel itibarıyla 2 zamanlı nîm-sofyandan başlamak üzere, 3 zamanlı semâî, 4 zamanlı sofyan, 5 zamanlı Türk aksağı, 6 zamanlı yürük semâî, 7 zamanlı devr-i hindî ve devr-i tûran, 8 zamanlı düyek ve müsemmen, 9 zamanlı ağır aksak, aksak, raks aksağı

1- III. Selim (TSM, nr. 17/960)

ve evfer, 10 zamanlı curcuna ve aksak semâî gibi küçük usullerle ölçülmüşlerdir. Özellikle XX. yüzyılın ikinci yarısına doğru, kullanılan usullerde daralma müşahede edilmiş ve düyek ve semâî başı çekmek üzere az sayıda usul kullanılır olmuştur.

Şarkı formunda kullanılan güftelerde asıl olan, genellikle şarkı formunda, basit ve kolay ahenklere sahip aruz vezinleriyle yazılmış manzumelerin seçilmesi iken, daha

2- Haşim Bey

3- Hacı Arif Bey

4- Rifat Bey

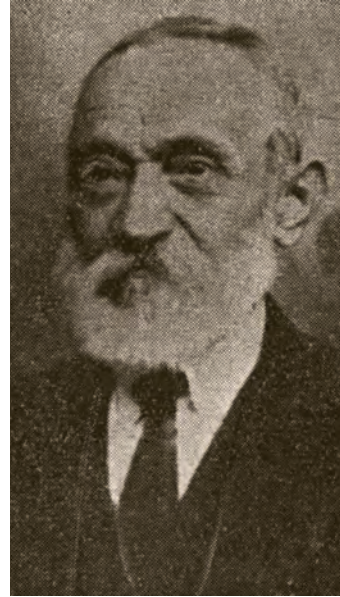
5- Asdik Ağa

6- Rahmi Bey

7- Ahmed Rasim

8- Şeyh Edhem Efendi

9- Mısırlı İbrahim Efendi

sonraları hece vezniyle yazılmış şiirler ve günümüze yakın dönemlerde serbest vezinle yazılan şiirler dahi kullanılmıştır.

İstanbul şarkılarının kompozisyon özellikleri de şarkı formunun genel yapısından ayrı değildir. Yaygın tercih, dört mısradan oluşan güftelerin bestelenmesidir. Şarkıyı meydana getiren ilk mısraya zemîn, başka makamlara geçkilerin yapıldığı üçüncü mısra mîyân, şiiri farklı yazılmış dahi olsa aynı melodilerle bestelenen ikinci ve dördüncü mısralara ise nakarat adı verilir. Bütün mısralar genellikle ikişer defa okunur. Yalnızca ağır aksak şarkılarda zeminin tekrar edilmemesi kurallaşmış bir gelenektir. Şayet varsa, eserin ikinci ve üçüncü dörtlükleri de okunabilir. Şarkılar, aranağmesi adı verilen, eserin anlamını soyut düzlemde tamamlayıcı nitelikte ve başta yahut sonda çalınan bir saz bölümüne sahip olabilirler

yahut aranağmesiz şarkılara da rastlanabilir. Aranağmesi bulunmayan şarkılara, bestelendikten sonraki dönemlerde Kemeñçeci Vasilaki, Udî Nevres Bey, Dr. Suphi Ezgi ve Alâeddin Yavaşca gibi başka bestekârlar tarafından aranağmeleri yapılmıştır.

İstanbul şarkılarında, genel anlamda güfteden ayrı sözlerden oluşan ve adına terennüm denilen yapıların pek kullanılmadığı görülür. İkaî terennüm adı verilen ve “ye”, “le”, “ten”, “nen” gibi anlamı olmayan kelimelerden oluşan heceler, hemen hemen hiç kullanılmamıştır. Seyrek olmak üzere “Of”, “Yâr”, “Âh”, “Yâr ey” ve “A cânım” gibi anlamı olan ve “lâfzî terennüm” adı verilen yapılar ise kullanılmıştır.

İstanbul’un musiki dünyasının, dolayısıyla genel olarak Türk musikisinin bir “şarkı musikisi” hâline dönüşmesinin ilk kahramanı olan Hacı Arif Bey’in

10- Ali Rifat Çağatay

11- Leyla Hanım

12- Lem'i Atlı

13- Artaki Candan

14- Rauf Yekta Bey

15- Fâiz Kapancı

16- Nasibin Mehmet Bey

17- Nuri Halil Poyraz

öncesinden başlayarak ve daha sonra gelen bestekârlar içinde, doğrudan İstanbul'un veya bir semtinin adının geçtiği eserleri veren bestekârlar ile "İstanbul şarkıları" bahsine örnek teşkil edebilecek bazı eserler aşağıdaki gibi sıralanabilir. Verilen örneklerin daha çok XX. yüzyıldan sonrasına ait oluşunun sebebi ise, şarkı formunun evvelki yıllarda yaygın bir beste şekli olmayışı, Hacı Arif Bey döneminden sonra ağırlık kazanmaya başlayıp giderek neredeyse tek form olacak kadar teveccüh görmesidir.

Mustafa Çavuş (ö. 1760?). Hüzzam: Vefâ yoktur akan suda/.../Yere batsın Büyükada. (Güfte: Anonim). Şehnaz-bûselik: Küçüksu'da gördüm seni. (Güfte: Bestekârındır).

Sadullah Ağa (ö. 1808). Hicazkâr: Gel seninle yarın ey serv-i revân/Olalım mahfîce Göksu'ya revân. (Güfte: Vâsıf).

II. Mahmud (ö. 1839). Bûselik-aşiran: Pek hâhişi var gönlümün ey serv-i bülendim/Yarın gidelim Çamlıca'ya cânım efendim. (Güfte: Bestekârındır).

Haşim Bey (Resim 2) (ö. 1868). Isfahan: Geldi eyyâm-ı bahârın müjdeler ey nev'edâ/Eyle Sâ'dâbâd'ı teşrîfin ile câ-yi safâ. (Güfte: Ahmet Rifat Bey). Sûzidil: Niçin üzüyorsun a yosmam beni/Göksu'da görmüşler bu hafta seni. (Güfte: Anonim).

Dellalzâde (ö. 1869). Mâhur: Al yânına bir dil-nüvâz/.../Baştan başa işte Boğaz (Güfte: Anonim).

İsmet Ağa (ö. 1870?). Karcıgar: Bu kış hanım İstanbul'a taşın da/Eğlenelim zevk edelim Kalpakçılarbaşı'nda. (Güfte: Anonim).

Markar Ağa (ö. 1880). Sûzidil: Küçüksu'da senin ey yâr (Güfte: Anonim).

18- Osman Nihat Akın

19- Eyyubî Mustafa Bey

20- Sadeddin Kaynak

21- İsak Varon

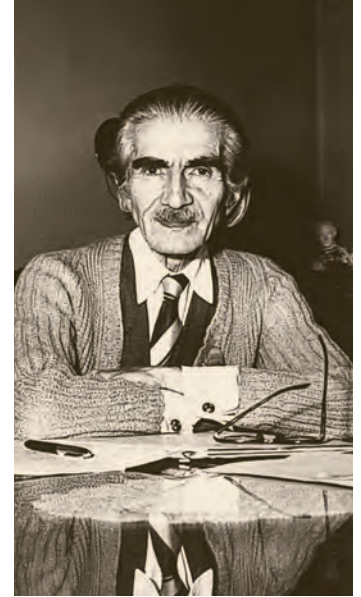
22- Şükrü Tunar

23- Mesut Cemil

24- Zeki Arif Ataerğın

25- Refik Fersan

Hacı Arif Bey (ö. 1885). Hüzam: Tal'ât eyler mi diye meh sû-yi Kâğıthane'den. (Güfte: Anonim).

Rifat Bey (ö. 1888). Hicazkâr: Gittim İstanbul'da gevher sulara/Aktı gönlüm Sarıyer'de sulara. (Güfte: Anonim).

Hacı Faik Bey (ö. 1891). Kürdili-hicazkâr: Aksaray'dan kol geliyor (Güfte: Anonim).

Tatyos Efendi (ö. 1913). Rast Şarkı: Çeşm-i cellâdın ne kanlar döktü Kâğıthane'de (Güfte: Anonim).

Asdik Ağa (ö. 1913). Hüzam: Şimdi anma kûşe-i meyhâneyi/.../Seyre gel terk etme Kâğıthane'yi. (Güfte: Anonim).

Lavtacı Hristo (ö. 1914). Kürdili-hicazkâr: Gidelim Göksu'ya bir âlem-i âb eyleyelim (Güfte: Yahya Kemal). Segâh: Sû-yi Kâğıthane'de Mecnûn-misâl.

(Güfte: Anonim).

Vefâlî Rıza Bey (ö. 1923). Mâhur: Beyoğlu'nda gezersin (Güfte: Anonim).

Bülbülî Salih Efendi (ö. 1923). Hüseyinî: Esiyor bak ne güzel bâd-ı sabâ Çamlıca'da. (Güfte: Anonim).

Rahmi Bey (ö. 1925). Tâhir-bûselik: Geçti o gamlı eyyâm-ı sermâ. (Güfte: Bestekârındır). (Meşrutiyet'in ilanı üzerine bestelemiştir.)

Şemseddin Ziya Bey (ö. 1925). Kürdili-hicazkâr: Ada'dan kotramızın yelkenini tez açalım. (Güfte: Anonim). Kürdili-hicazkâr: Bilmem neden Perî koymuş koyan onun adını/Sevdi gönlüm Adalar'da o edâlî kadını. (Güfte: Bestekârındır).

Hakkı Bey (ö. 1926). Karcığâr: Seyre çıkmışsın bugün Kâğıthane'yi. (Güfte: Anonim).

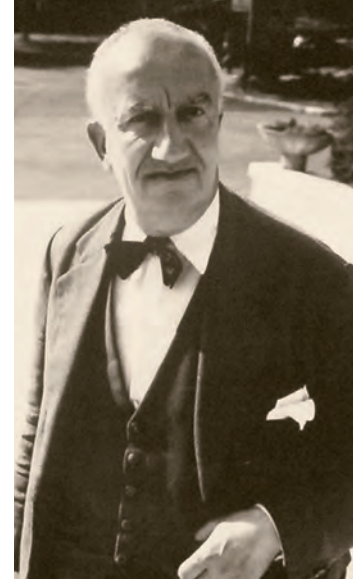
26- Ahmed Çağan

27- Haluk Recai

28- Zeki Duygulu

29- Mustafa Nâfiz İrmak

30- Yorgo Bacanos

31- Münir Nureddin Selçuk

32- Şekip Ayhan Özışık

33- Dramalı Hasan Güler

İsmail Hakkı Bey (ö. 1927). Ferahfezâ: Mehtâbta güzel olur/Boğaziçi âlemi. (Güfte: Anonim). Hisar: Çırpıcı Kâğıthâne bu mevsimde ne âlâ. (Güfte: Anonim). Nihâvend: Kız Kulesi yâkût küpe takındı. (Güfte: Anonim). Selmek: Dün Fener'de gördüm ol nâzık teni. (Güfte: Anonim). Sûznâk: Beylerbeyi'nin âb ü havâsı ne güzeldir. (Güfte: Anonim).

Ahmed Rasim (ö. 1932). Bayatî-araban: Gözümde işve-nümâdır hayâl-i bî-bedeli/.../Aceb Vefâ'da mı semti acep acep nereli. (Güfte: Bestekârındır).

Şeyh Edhem Efendi (ö. 1933). Hicazkâr: Çıkmadın ey meh bu şeb mehtâba sen/.../Kanlıca Mirgûn ve Göksu ve Bebek. (Güfte: Saffet). Hicazkâr: Lezzet-i âlemden olmak ister isen hissedâr/Makriköy sayfiyesinde eyle imrâr-ı bahâr. (Güfte: Kanunî Cemil Bey). Muhayyer: Çırpıcı

Kâğıthâne bu mevsimde ne âlâ/Bayrampaşa Küçükusu Fenerbahçe de râ'nâ. (Güfte: Anonim).

Mısırlı İbrahim Efendi (ö. 1933). Nihâvend: Kuşdili'nde bir perî-rû eyledi meftûn beni. (Güfte: Anonim). Nihâvend: Semâlardan güneş hâlâ inmiyor/.../Ada sensiz yüreğime hiç sinmiyor. (Güfte: Ahmet Refik). Uşşak: Sen bu ufkun yegâne yıldızısın/Ada'nın mâvi gözlü şen kızısın. (Güfte: Ahmet Refik).

Ali Rifat Çağatay (ö. 1934). Sûzidil: Aceb ey şîveli yârim (Kâğıthâne Havası). (Güfte: Anonim).

Leylâ Hanım (ö. 1936). Hicazkâr: Hasretle sîne-çâk-i garîb ü mükedderim/Göksu yolunda kaldı hazînâne gözlerim. (Güfte: Anber Ağa).

Muhittin Akyüz (ö. 1940). Kürdili-hicazkâr: Gidelim semt-i Fener'e gece gündüz çakalım. (Güfte: Anonim).

34- Vecdi Seyhun

35- Muzaffer İlkar

36- Cevdet Çağla

37- Râdife Erten

38- Lâika Karabey

39- Ferid Tan

Uđi Ekrem Bey (ö. 1940). Kürdili-hicazkâr: Çamlar arasında Ada'da hâtırâlar var. (Güfte: Anonim).

Bimen Şen (ö. 1943). Sûzidil: Oya olsam o ipekten tülüne/Baygımın bir Kadıköy bülbülüne. (Güfte: Anonim).
Uşşak: Ada'dan gitti seninle bütün ezvâk-ı safâ. (Güfte: Mustafa Reşit Bey).

Ali Salâhî Bey (ö. 1945). Hicazkâr: Çırçır'ın âb-ı musaffâsı verir câna safâ. (Güfte: Anonim).

Lem'i Atlı (ö. 1945). Hicaz: Nevbahâr-ı vuslatın bassın deyü ilk âyine/.../Kasr-ı Sâ'dâbâd gülzâr-ı hümâyûn-sâyine. (Güfte: Yahya Kemal).

Artaki Candan (ö. 1948). Hicaz: Adalar'da gezer durur edâlı. (Güfte: Anonim).

A.Y. Madran (1885-1950). Nihâvend: Bir ipek çarşafa işlendi gönül/Yeniden Şişli'de şişlendi gönül. (Güfte: Aka Gündüz).

Fâiz Kapancı (ö. 1950). Hicazkâr: Gel seninle kol kola/Gidelim şöyle Bağlarbaşı'na. (Güfte: Anonim).
Nihâvend: Gel güzelim Çamlıca'ya bu gece. (Güfte: Anonim).

Nasibin Mehmet Bey (ö. 1953). Kürdili-hicazkâr: Beyoğlu Çiçekleri. (Güfte: Anonim).

Nuri Halil Poyraz (ö. 1956). Kürdili-hicazkâr: İstanbul'a gel sensiz harâb işte Boğaz da. (Güfte: Anonim).
Kürdili-hicazkâr: Üsküdar Parkı'nda gördüm bittesâdüf ben seni. (Güfte: Anonim). Nihâvend: Çamlıca yolunda. (Güfte: Anonim).

Şerif İçli (ö. 1956). Muhayyer: Dil'de rast geldi de dildâre gönül. (Güfte: Anonim). Nihâvend: Gece sâhilden açıp sandalı enginlere biz/Uyuyan Marmara'nın koynuna girsek ikimiz. (Güfte: Mesut Kaçaralp).

Nureddin Sangan (ö. 1958). Kürdili-hicazkâr: Bekliyor gönlüm seni Moda koyunda. (Güfte: Orhan Tokmakoglu).

Osman Nihat Akın (ö. 1959). Nihâvend: Yine bu yıl Ada sensiz içime hiç sinmedi. (Güfte: Bestekârındır).

Eyyubî Mustafa Bey (ö. 1961). Hüzzam: Bir şen gecenin hâtırâsı kaldı dilimde/.../Sevdâ perîsi Marmara'nın nûr denizinde. (Güfte: Anonim). Nihâvend: Gel seninle Marmara'ya pupa yelken açalım. (Güfte: Anonim).

Sâdeddin Kaynak (ö. 1961). Muhayyer: Ada'ya gel gidelim. Muhayyer-kürdî: Aman güzel Maçkalı/.../Bana baktın bakalı/Kadıköy'ün dilberi/.../Oldum ben bir serserî/Yandım Suadiyeli/.../Vücûdunun modeli. (Güfte: Bestekârındır).

İsak Varon (ö. 1962). Hüseyinî: Baygın suların göğsüne yaslandı da bitâb/Şen Marmara'nın kalbini

40- Yesârî Âsım Arsoy

41- Arif Sami Toker

42- Fethi Karamahmudoğlu

43- Mustafa Cahit Atasoy

dinler gibi mehtâb. (Güfte: Münir Bey). Kürdili-hicazkâr:
Bir yaz gecesi Çamlıca'da yâr ile kaldım. (Güfte: Mustafa
Reşit Bey).

Şükrü Tunar (ö. 1962). Hüz zam: Ada'nın yeşil
çamları aşkıma yer olsun. (Güfte: Anonim). Uşşak:
Akşam güneşinin yaktığı sâhillere indik/Sevdik ve seviştik
Boğaz'ın nûr sularında. (Güfte: Halit Bekir Sabarkan).

Mesut Cemil (ö. 1963). Hicaz Şarkı: Martılar âh eder
cırparlar kanat/.../Görünsün karşıdan İstanbul şehri.
(Güfte: Nâzım Hikmet).

Zeki Arif Ataergın (ö. 1964). Tâhir: Ada'nın
kırlarında Nîsandı. (Güfte: Orhan Seyfi).

Burhanettin Deran (ö. 1965). Muhayyer: Emirgân'ın
gülleri. (Güfte: Bestekârındır).

Refik Fersan (ö. 1965). Hicaz: Gel bu yaz şöyle
Fenerbahçe'de birkaç gün kal. (Güfte: Refik Ahmet).
Nihâvend: Beğendim biçimini/.../Dudaklarım ismini/
Anıyor âh Kadıköylü. (Güfte: Anonim).

Ahmed Çağan (ö. 1966). Uşşak: Gel Kalender'de safâ-
yâb olalım mey çekelim. (Güfte: Anonim).

Halûk Recâi (ö. 1972), Hüseyinî: Sen gamlı hazân
akşamı geçtin mi Boğaz'dan. (Güfte: Bestekârındır).

Zeki Duygulu (ö. 1974). Nihâvend: Boğaz'ın incisi
Rumelihisar/Kuzguncuk Beylerbeyi Tarabya Hünkâr/
Emirgân Yeniköy hele Sarıyer. (Güfte: Anonim).

Mustafa Nâfiz Irmak (ö. 1975). Sabâ: Gittin Ada'nın
her şeyi her zevki de gitti. (Güfte: Bestekârındır).

Yorgo Bacanos (ö. 1977). Hüseyinî: Bir yaz gecesi
Çamlıca mehtâbına geldin. (Güfte: Nureddin Rüştü).

Münir Nurettin Selçuk (ö. 1981). Hicaz: Sana dün
bir tepeden baktım azîz İstanbul. (Güfte: Yahya Kemal).
Nihâvend: İstinye Körfezi'nde bu akşam garipliği. (Güfte:

44- Nezahat Soysev

45- Teoman Alpay

Yahya Kemal). Nihâvend: Kandilli yüzerken uykularda.
(Güfte: Yahya Kemal). Nihâvend: Yok başka yerin lûtfu
ne yazdan ne de kıştan/Bir tatlı huzûr almaya geldik
Kalamış'tan. (Güfte: Behçet Kemal).

Şekip Ayhan Özışık (ö. 1981). Hicaz: İstanbul'da
Boğaziçi'nde bir fakir Orhan Veli'yim. (Güfte: Orhan Veli).

Dramalı Hasan Güler (ö. 1984). Rast: Bir Adalı bir
Modalı bir Kadıköylü kız. (Güfte: Anonim).

Vecdi Seyhun (ö. 1984). Nihâvend: Bir hâtıra zevkiyle
yine andım gamları/Ağlıyor aşkıma Çamlıca akşamları.
(Güfte: Hüseyin Aydınkaya). Nihâvend: Kandilli'de eski
bahçelerde. (Güfte: Yahya Kemal).

Kadri Şençalar (ö. 1986). Nihâvend: Ey güzel
İstanbul benim sevgili yârim/Güzelliğin aksetmiş Boğaz'ın
sularına. (Güfte: Vecdi Bingöl).

Muzaffer İlkar (ö. 1987). Kürdili-hicazkâr: Çamlar arasından süzülürken mehtâb neydi o akşam Adalar. (Güfte: Bestekârındır). Nihâvend: Gurûb bir alev gibi denizde sönerken Adalar'da. (Güfte: Bestekârındır).

Cevdet Çağla (ö. 1988). Kürdili-hicazkâr: Bir yaz gecesi Çamlıca mehtâbına geldin. (Güfte: Nureddin Rüştü Bingül). Hicaz: İçimde bir yağmur sonbahardan çalınmış/.../Tarabya'da bir santur Nihâvend'e gömülmüş. (Güfte: Sadri Alışık).

Râdife Erten (ö. 1988). Mâhur: Çiçeklerle bezenmiş Boğaz'ın sâhilleri/Güle feryâd ediyor Çamlıca bülbülleri. (Güfte: Anonim). Nihâvend: Ey güzel gözlü nazlı yâr/Ne ararsan Boğaz'da var. (Güfte: Anonim).

Lâika Karabey (ö. 1989). Nihâvend: Bir güldü mü gökler o seher vakti Boğaz'da. (Güfte: Şükûfe Nihâl).

Ferid Tan (ö. 1992). Muhayyer-kürdî: Görünür Çamlıca'dan şen güneşin ilk doğuşu. (Güfte: Anonim).

Orhan Kızılsavaş (ö. 1992). Hicaz: Bahâr Boğaziçi'nde alırken nefesini. (Güfte: Bestekârındır).

Yesârî Âsım Arsoy (ö. 1992). Hicaz: Sazlar çalınır Çamlıca'nın bahçelerinde. (Güfte: Bestekârındır). Hicaz: İstanbul'a varayım. (Güfte: Bestekârındır). Hicaz: Adalar'dan bir yâr gelir bizlere. (Güfte: Bestekârındır). Hicaz: Geçen hafta Kızıltoprak yolunda. (Güfte: Bestekârındır). Hüseyinî: Yeniköy'de bir kız gördüm adı Sarı Zambak'mış. (Güfte: Bestekârındır). Kürdili-hicazkâr: Uçsun Ada'dan gönlüme sînendeki gamlar. (Güfte: Alaiyeli Ali Hâdi Bey). Kürdili-hicazkâr: Aşkım Yeniköy sâhil-i deryâsını sardı. (Güfte: Bestekârındır). Nihâvend: Sonbahârı bir genç kızla Hisarlar'da geçirdim. (Güfte: Bestekârındır). Nikrîz: Yalova'nın şen kızını kandıralım alalım. (Güfte: Bestekârındır). Sultânîyegâh: Biz Heybeli'de her gece mehtâba çıkardık. (Güfte: Bestekârındır). Sultânîyegâh: Biz Çamlıca'nın üç gülüyüz. (Güfte: Bestekârındır). Şed-araban: Bu yaz Hünkârsularında yâr dizine yaslandım. (Güfte: Bestekârındır).

Rüştü Şardağ (ö. 1994), Muhayyer: Bu yaz Bebek'te gördüm bir yüzü ay güzel. (Güfte: Bestekârındır). Rast: Kuşdili'nde bir gece. (Güfte: Mustafa Sevilen).

Arif Sami Toker (ö. 1997). Acem-aşiran: Gam çekme güzel n'olsa bahârın sonu yazdır/Sevdâların en coştığı yer şimdi Boğaz'dır. (Güfte: Faruk Nafiz). Acem-kürdî: Gerçi ben şimdi Boğaz'dan uzağım/.../Ne Bebek Körfezi Beykoz Sarıyer/Ne Beşiktaş ne o zümrüt tepeler. (Güfte: Hikmet Şinasi). Mâhur: Çek küreği güzelim/Uzanalım Göksu'ya/.../Süzülerek Moda'ya. (Güfte: Anonim). Mâhur: Bir safâ bahşedelim gel şu dil-i nâşâde/Gidelim serv-i revânım yürü Sâdâbâde. (Güfte: Nedim). Nihâvend: Sular gibi akıyor güzelliğin içime Adalar. (Güfte: Anonim). Nihâvend:

Geldi yine güzelim yaz/.../Şen Adalar mâvi Boğaz. (Güfte: Bestekârındır).

Alâeddin Şensoy (ö. 1997). Nihâvend: Seni ilk Küçüksu'da/Bir yaz günü görmüştüm. (Güfte: Kerem Kurt). Nihâvend: İşte Kınalı Burgaz Heybeli Büyükkada. (Güfte: Bestekârındır).

Fethi Karamahmudoğlu (ö. 1999). Hüseyinî: İstanbul'da Acıbadem/Acıbadem'de bir badem. (Güfte: Bestekârındır).

Nihat Adlim (ö. 2000). Nihâvend: Yeniköylü kızın yeşil gözleri. (Güfte: Anonim). Segâh: Gurûbun rengi soldu bu akşam Üsküdar'da. (Güfte: Ceyhun Savaşan).

Mustafa Cahit Atasoy (ö. 2002). Mâhur: İstanbul'un koynunda lâledân gibisin/.../Güzeldin güzelsin güzelsin Haliç. (Güfte: Doğudan Bayülgen).

İrfan Özbakır (ö. 2003). Mâhur: Başka bir âlem Göksu bu gece. (Güfte: Yüksel Özbakır).

Nezahat Soysev (ö. 2005). Acem-kürdî: Hülyâlî Boğaz sırtlarının akşamı solgun/Fersûde Hisarlar uyuyor Göksu'da yorgun. (Güfte: Sabahattin Ergi). Nihâvend: Çiçeklerle bezenmiş o güzel bahçeleri/.../Bir Cennet diyâridir doğduğum Suadiye. (Güfte: Bestekârındır). Nihâvend Şarkı: İçimde bir heyecân/.../Gel Zümrüt Yalova'ya. (Güfte: Bestekârındır).

Teoman Alpay (ö. 2005). Nihâvend: Elvedâ İstanbul'um elvedâ artık sana. (Güfte: Anonim). Nihâvend: Bahâr geldi gül açıldı/.../Gel gidelim Ada'ya biz. (Güfte: Bestekârındır). Nihâvend: Dün Göztepe'nin neşeli bir âlemi vardı. (Güfte: Hüseyin Mayadağ).

Selâhattin İçli (ö. 2006). Kürdili-hicazkâr: Nice gönüllerde ümitler soldu/İstanbul İstanbul sende bin âh var. (Güfte: Uğur Gür). Rast: Çoktan beri bir kız tanırım ben Sarıyer'de. (Güfte: Atıf Kahraman). Sultânîyegâh: Çek bir İstanbullu nefes dolsun sana rüyâ. (Güfte: Hüceste Aksavırın).

Avni Anıl (ö. 2008). Kürdili-hicazkâr: Bir geceye bir ömür verilir Kanlıca'da. (Güfte: Halil Soyuer). Kürdili-hicazkâr: Bu akşam bütün meyhânelerini dolaştım İstanbul'un. (Güfte: Turhan Oğuzbaş). Nihâvend: Merhaba Kız Kulesi merhaba/Eyüpsultan Kanlıca Şehremini merhaba/Merhaba iki gözüm İstanbul'um merhaba. (Güfte: Sadri Alışık).

Alâeddin Yavaşca (d. 1926 -). Hicaz: Boğaziçi şen gönüller yatağı. (Güfte: Bestekârındır). Hicaz: Kışın ayrı güzelsin yazın ayrı güzelsin/İlkbahârın ve sonbahârın Cennet gibi İstanbul. (Güfte: Anonim).

Necdet Varol (d. 1927 -). Nihâvend: Gel güzelim biz de coşalım oynayalım/.../Şu güzel İstanbul'da eğlenelim coşalım. (Güfte: Bestekârındır).

Yalçın Tura (d. 1934 -). Hüseyinî: Kasımpaşa kıyıları tersâne. (Güfte: Oktay Rifat).

Bilge Özgen (d. 1935 -). Kürdili-hicazkâr: Gördüğümden beri oldum âşık/Seni ömrümce unutmam Yakacak. (Güfte: Mehmet Çınarlı).

Erol Sayan (d. 1936 -). Rast: İstanbul'u artık hiç sevmiyorum. (Güfte: Mehmet Erbulan). Kürdili-hicazkâr: Her şeyinle güzelsin/.../Sevdâ yolu İstanbul. (Güfte: Bestekârandır).

Yücel Aşan (d. 1936 -). Bûselik: Gittin Ada'nın her şeyi her zevki de gitti. Nihâvend: Fecrin bütün esrârı parıldarken açıkta/Bir devri yaşat Kanlıca mehtâbına çık da. (Güfte: Mustafa Nafiz).

Bertan Üsküdarlı (d. 1937 -). Sultânîyegâh: Yaşayanın olmalıdır emeli/İstanbul'u görmeden ölmemeli. (Güfte: Anonim).

Mediha Şen Sancakoğlu (d. 1941 -). Mâhur: Asil mağrûr duruşunu/Seviyorum İstanbul'un. (Güfte: Bestekârandır).

Âmir Ateş (d. 1941 -). Evc: Çırçır suyu gözyaşlarıdır aşkıma sel sel. (Güfte: Bekir Sıtkı Erdoğan). Rast: Yeditepe üstünde yedi Cennet kurulu/Nasıl sevmez gönüller şu güzel İstanbul'u. (Güfte: Reşat Özpıncı).

Ünal Narçın (d. 1944 -). Nihâvend: Duruşun andırır asil soyluyu/Hisar Kuruçeşme Sahilboylu mu/Arnavutköylü mü Ortaköylü mü/Kız sen İstanbul'un neresindensin. (Güfte: Âşık Yener).

Mahmut Oğul (d. 1955 -). Kürdili-hicazkâr: İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı. (Güfte: Orhan Veli).

Mehmet Güntekin (d. 1963 -). Hicaz: Mâvinin büyüsunü Marmara'yla kuşanmış/.../Güzelim Vânîköy'ü Tanrı övmüş yaratmış/Vânîköy o mini köy Boğaz'a pek yaraşmış. (Güfte: Aylin Şengün).

Göksel Baktagir (d. 1966 -). Acem-aşiran: Seni ben de sevdim ey güzel İstanbul. (Güfte: Erol Güngör).

Güntekin, Mehmet, *Adalar'ın Musiki Dünyası* (yayımlanmamış kitap çalışması).

Güntekin, Mehmet, "Türküler", *DBİA*, VII, 318.

İnal, İbnülemin Mahmud Kemal, *Hoş Sadâ*, İstanbul 1958.

Özalp, M. Nazmi, *Türk Musikisi Tarihi*, Ankara 1989.

Öztuna, Yılmaz, *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*, II c., Ankara 1990.

Rona, Mustafa, *50 Yıllık Türk Musikisi*, İstanbul 1960.

Ses Sanatçılar Ansiklopedisi, İstanbul 1970, s. 35.

Şenel, Süleyman (haz.), *İstanbul Çevresi Alan Araştırmaları*, İstanbul 2010.

KAYNAKLAR

Aksüt, Sadun Kemali, *500 Yıllık Türk Musikisi Antolojisi*, İstanbul 1967.

Aksüt, Sadun Kemali, *Türk Musikisininin 100 Bestekârı*, İstanbul 1993.

Aksüt, Sadun Kemali, *Şarkılarda İstanbul*, İstanbul 1994.

Ediboğlu, Baki Sühâ, *Ünlü Türk Bestekârları*, İstanbul 1962.

Ergun, Sâdeddin Nüzhet, *Türk Musikisi Antolojisi*, II c., İstanbul 1942-43.

Ersönmez, Mesut, *Güftelerin Dili*, İzmir 2013.

Güntekin, Mehmet, *İstanbul Şarkıları -CD- (I, II)*, İstanbul 1996.

Güntekin, Mehmet, *İstanbul Türküleri -CD- (I, II)*, İstanbul 1996.

Güntekin, Mehmet, *İstanbul'un 100 Musikîşinası*, İstanbul 2010.

Güntekin, Mehmet, *İstanbul'un 100 Şarkısı*, İstanbul 2010.